

Citiți lecția din manual: *Studiu de caz: Mărturii ale supraviețuitorilor evrei și rromi din Transnistria*, notați schița lecției pe caiete și rezolvați fișele de lucru.

Studiu de caz: Mărturii ale supraviețuitorilor evrei și rromi din Transnistria

1. Mărturii din Holocaustul transnistrean

- 1919-1940 - în perioada interbelică, România a avut o populație de 18 milioane locuitori, dintre aceștia cca. 730.000 fiind etnici evrei (4.00%);
- 1941-1944 - intrarea Transnistriei (sau „*teritoriul de dincolo de râul Nistru*”) sub administrație românească i-a oferit lui Ion Antonescu spațiul necesar de relocare a populației evreiești;
- evreii deportați în Transnistria au fost supuși unui regim de exterminare: au suferit de foame, frig și boli, fiind înghesuiți în locuințe insalubre și mici, care nu au putut să îi adăpostească pe toți;
- mulți dintre supraviețuitorii din Transnistria au fost prea traumatizați pentru a povesti ce au trăit, doar câțiva au reușit să scrie și să vorbească despre experiența lor, în memorii, jurnale și interviuri;
- mărturia lui Otto Feller, supraviețuitor al lagărului de muncă forțată de la Pâncota (județul Arad):
„În 1941, am fost chemat la sediul militar și trimis în gară pentru călătoria într-un loc numit Pâncota. Ne-au urcat în vagoane folosite pentru a transporta animale și a trebuit să stăm strânsi unul de celălalt, timp de opt ore. După ce am ajuns la destinație, comandantul a strigat: <<sunteți aici să lucrați, iar misiunea voastră va fi să săpați un canal de irigații. Cei care cooperează nu vor ajunge să-mi cunoască furia, dar cei care nu colaborează vor fi aspru pedepsiți sau trimiși în Transnistria>>. A urmat o lună de abuzuri fizice și psihice, de cruzime și privațiuni. Din gară, am fost duși într-un fost castel în ruine și am fost cazați într-un hambar de animale, doar cu paie pe pământ pentru așa-zisele noastre paturi. (...) La 6 dimineața, gardienii au început să strige: <<Sus, sus, sus, evrei leneși!>>. Asta a fost introducerea cu ceea ce am fost nevoiți să ne obișnuim. (...) Au trecut câteva săptămâni și fiecare zi a fost o repetare monotonă a foametei și oboselii din ziua precedentă. Am fost mereu obosiți și hrana nu a fost niciodată suficientă. Supele lungi, pâinea neagră fără gust și cafeaua slabă pe care ni le-au dat, pur și simplu nu au fost suficiente (...). Păduchii au fost și ei o problemă. Mi s-a turnat benzină pe tot corpul pentru a scăpa de insectele sâcâitoare, iar arsurile și rănilor au agravat starea mea deja deplorabilă”.

2. Mărturii din Porajmosul transnistrean

- 1941-1942 - regimul Antonescu, prin Ordinele 33.911/1941 și 26.756/1942 a solicitat un recensământ privind „*comunitățile de rromi <<țigani nomazi>> (căldărari și lingurari) și <<țigani stabili>> condamnați, recidiviști sau care nu au mijloace de existență sau ocupație precisă din care să trăiască în mod cinstit prin muncă și deci constituie o povară și un pericol pentru ordinea publică*” și „*un studiu privind regiunile de strângere, modul de organizare a convoaielor, itinerarele, conducerea și paza convoaielor, punctele de trecere peste Prut, Nistru și Bug*” ⇒ 1 iunie-16 septembrie 1942 - deportarea a cca. 25.000 de rromi (sedentari și nomazi) în Transnistria, din care 44% au murit ca urmare a condițiilor inumane: frig, foamete și boli (dizenterie și tifos exantematic);
- supraviețuitorii au catalogat Transnistria ca fiind „*lagărul morții*”, „*loc de moarte și suferință*”, „*infernul*”, „*loc al măcelului*”, „*zonă de selecție naturală*”, „*calvarul*” și „*iadul*”;
- mărturia lui Mirică Dinu, supraviețuitor al Porajmosului transnistrean:
„Mulți au înnebunit. De mizerie că nu au avut ce să mănânce. De sărăcie. Mulți s-au bătut pentru chestia asta (...) De mizerie, de trai rău l-ai găsit înghețat. Nu ai avut grijă de copilul dumitale sau să mai zici de frate. Nu ai mai avut. Atât ai avut grijă cum să trăiești dumneata. Ai văzut la fratele dumitale că moare (...) Și din mizerie și boală l-ai găsit mort de dimineață. L-a tras ăla care a fost mai tare în groapă și acolo l-au mâncat câinii”.

Pentru o mai bună înțelegere a subiectului studiat vizionați următoarele videoclipuri:

<https://www.youtube.com/watch?v=NSDM2A7Mnhk>

<https://www.youtube.com/watch?v=WuDOkoFPFIIs>

Fișă de lucru: *Studiu de caz: Mărturii ale supraviețuitorilor evrei și rromi din Transnistria*

Redactați o scrisoare de minim o pagină A4 pe care vă imaginați că o expediați unui copil evreu/rrom supraviețuitor al Holocaustului/Porajmosului din Transnistria.

BIBLIOGRAFIE:

1. Boșcodeală, Felicia Elena, Ciobanu, Loredana, Șerban, Nicolae, *Istoria evreilor. Holocaustul: Manual pentru clasa a XI-a/a XII-a*, Editura Booklet, București, 2024.
2. Waldman, Felicia, Tudorancea, Anca, Cioflâncă, Adrian, Iancu, Carol, Radu, Adriana, Romandaș, Bogdan-Florin, *Istoria evreilor. Holocaustul: Manual pentru clasa a XI-a/a XII-a*, Editura Corint Logistic, București, 2024.
3. Florian, Alexandru (coordonator), Boboc, Daniel, Drăgușin, Nicolae, Matei, Petre, Petrescu, Florin, Stan, Gabriel, Stanciu, Măriuca, *Istoria evreilor. Holocaustul: Manual pentru clasa a XI-a/a XII-a*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2024.
4. Soare, Aurel Constantin, Săvuță, Irina Ema, Rados, Maria, Căplescu, Iuliana Maria, *Istoria evreilor. Holocaustul: Manual pentru clasa a XI-a/a XII-a*, Editura Litera, București, 2024.
5. Florea, Cosmin-Ionuț, Stan, Viorica, Țigău, Dragoș Lucian, *Istoria evreilor. Holocaustul: Manual pentru clasa a XI-a/a XII-a*, Editura Sigma, București, 2024.
6. Comisia Internațională pentru Studierea Holocaustului în România, *Raport final*, Editura Polirom, Iași, 2005.
7. Ioanid, Radu, *Holocaustul în România*, Editura Polirom, Iași, 2019.
8. Centrul pentru Studierea Istoriei Evreilor din România „Wilhelm Filderman”, *Izvoare și mărturii. Evreii din România între anii 1940-1944*, Editura Hasefer, București, 1993-1998.

